

Odpovědnost odborníků a znalců

Ty tam jsou doby, kdy známky sbíralo pár výstředníků, kteří si je měnili kus za kus a nikoho nenapadlo, že by jednou mohly mít nějakou cenu. To se ale brzy změnilo, a jakmile se do filatelie zapojily peníze, byli tu první padělatelé a podvodníci – a s nimi otázka, jak se jejich nekalému jednání bránit.

FRANTIŠEK BENEŠ

Odpovědi byli odborníci a znalci, ale i ti byli a jsou pouzí lidé, tedy omylní, různě odborně zdatní, a – co si budeme povídat – taky různě morálně pevní. Toho využívali a využívají hlavně nekorektní prodávající, amatéři i profesionálové, kteří problematické „odborníky“ rychle rozpoznají a naváží s nimi oboustranně výhodné spojení na bázi *ty mi ověříš pochybné věci a já ti zaplatím znalečné nebo dokonce dám kus ze zisku, který to při prodeji přinese*.

Problém se však týká i některých veskrze slušných odborníků, kteří bohužel po čase sklouznou k nesprávným vyjádřením. Časté je přecenění svých sil, což je jev, který můžeme pozorovat v mnoha oborech lidské činnosti. Názorným příkladem jsou sportovci, kteří dosáhnou skvělých výsledků, a to i ekonomických, a po skončení kariéry nabydou dojmu, že když jim to tak výborně šlo ve sportu, budou dobří i v nějakém podnikání. Často se pak ukáže, že to byla mýlka a v novinách se můžeme dočíst o smutných koncích takových záměrů. Podobné je to s odborníky ve filatelii, kteří mohou výborně rozumět nějakému úseku, v němž se jim daří, a po čase se pak přestanou držet svého kopyta, začnou se vyjadřovat i v dalších oblastech, pro něž však nejsou dostatečně kvalifikováni, a pak už se vezou na šikmém ploše omylů, až se jeden nestačí divit (stačí pár pochybení a prodejci padělků je mají v hrsti). Dalším důvodem mohou být peníze (komu by se neřádko vydělávat za odborné rady), touha po prestiži a uznání a jistě bychom našli i další důvody.

Tohle je problém starý jako samotný obchod se známkami. Poškozuje sběratele, obchodníky i seriózní znalce, ale univerzální recept na něj neexistuje. O své peníze se prostě musí starat každý filatelista sám, a i když je to leckdy nepohodlné, podstoupit kus takové snahy se rozhodně vyplatí. Zvlášť když k tomu máme oporu v obecně platném právním předpisu, konkrétně v novém **Občanském zákoníku (NOZ)**.

Jeho § 2950 říká: „Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti.“

Co z toho vyplývá? Pokud od znalce (soudního, svazového, nebo i jakéhokoli jiného, kdo tak vystupuje) nebo od toho, kdo vystupuje jako *odborník* v oboru filatelie (může tak vystupovat i obchodník, a to v kamenném obchodě, na burze a třeba i na internetu), získáte za odměnu radu, o níž se ukáže, že v jejím důsledku vznikla škoda, je ten, kdo vám ji dal, povinen tuto škodu nahradit. (Odměnou nemusí být jen poplatek, ale třeba i výhoda, kterou v důsledku rady odbor-

ník získá; jednodušší ale je, když dostane odměnu.)

Postup je tady jasný – když chci něco koupit, předložím to znalci nebo jinému odborníkovi, který je ochoten se k věci za odměnu vyjádřit, aby potvrdil, zda je to pravé a v jaké je to jakosti. Kdyby se potom ukázalo, že ono vyjádření neodpovídá skutečnosti (věc je zcela nebo částečně padělaná, známka je poškozená, má reparaovaný lep a podobně), je ten, kdo se nesprávně nebo neúplně vyjádřil, povinen nahradit škodu, která v důsledku toho vznikla.

Je samozřejmé, že bude na nás prokázat, že k vyjádření došlo, a to za odměnu. Proto je třeba nemávnout rukou, ale nechat si vystavit potvrzení o zaplacení, v němž bude uvedeno, o jaký úkon šlo a kdy k němu došlo. U dražších známek budeme mít zpravidla navíc k dispozici fotoatest, u levnějšího materiálu alespoň otisk znalecké značky. Povinnost nahradit škodu se však vztahuje i na pouhou ústní radu (*to si klidně kupte, je to pravé*), i tady ale platí, že šlo o radu poskytnutou za odměnu. S prokazováním okolností však u ústní rady může být větší problém, proto je dobré s tím od počátku počítat a konzultaci provést například v přítomnosti důvěryhodného svědka.

Tento postup se samozřejmě nevztahuje jen na sběratele, ale i na filatelistické obchodníky, kteří by se měli prozíravě chránit před škodou, vzniklou v důsledku případné reklamace. I oni mohou využít ustanovení § 2950 NOZ a známky, u nichž je to třeba, nechat včas za poplatek zkontrolovat odborníkem, který pak za svůj výrok ručí.

Pro úplnost dodejme, že zmíněný paragraf obsahuje i druhou větu: „*Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.*“ Z ní vyplývá, že náhradu škody lze po odborníkovi požadovat i v případě, že škodlivou radu poskytl **zdarma**, pokud to udělal vědomě – například se podílel na našem ošizení. To bychom ale samozřejmě museli prokázat (mohlo by jít o případ, kdy se ke stejné věci už před tím vyjádřil jako o padělků a v našem případě naopak tvrdil, že jde o známku pravou).

Závěrem je třeba uvést, že nic na tomto světě netrvá věčně, tedy ani zmíněná povinnost nahradit škodu. Je třeba počítat s **promlčecí lhůtou**, která obecně činí 3 roky, a počítá se ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (jde ale o téma přesahující rozsah tohoto článku, které by si zasloužilo samostatné pojednání).

Využívání možnosti dané § 2950 NOZ by bylo nanejvýš užitečné a žádoucí. Nejenže by chránilo zájmy sběratelů, ale pomohlo by vyčistit trh – nekompetentní a nepoctiví „odborníci“ by si napříště rozmysleli, jestli se vůbec budou vyjadřovat, a ty odpovědné a poctivé by to ještě více motivovalo, aby ke každému odbornému vyjádření přistupovali co nejzodpovědněji. ■

Autor je právník a předseda Komise znalců SČF